

L' ART DEL PAGÈS

Secció doctrinal, agronómica y bibliográfica.

¡Ja fá dotze anys!

(Continuació)

Aquestos treballs fets en altres payssos en certa manera 'ns han facilitat la nostre tasca, donantnos idea de la marxa que debiam seguir. Las necessitats de la agricultura moderna y las mateixas costums del nostre pays, diferents de las de França y altres nacions, han fet no obstant que haguessen de variar totalment lo plan fins ara seguit pels autors estrangers, per lo menys los anteriors á mitjans del present sigle y aixís com aquestos titulan á sas obras *Arquitectura rural* ó *Construccions rurals*; nosaltres hem cregut que si lo nostre llibre habia de respondre á las necessitats de la época habia de estar acomodat al títol de *Construccions é industrias rurals*.

Y en efecte, avuy dia ha avansat tant la industria rural que al estranger forma sempre part de la vivenda del agricultor la destileria agricola, ó altre per l' istil, donant sempre molta importancia als diferents rams que deriven de la cria y engreix d' animals doméstichs y aus casulanas. ¿Com donchs parlar de la manera de disposar los locals per aquestas industrias, sens explicarlas detingudament? Aixís es que al tractar de la manera de construhir, los cellers, los molins d' oli, la destileria agricola, etc. etc., haguem cregut necessari explicar ab la deguda detenció aquestas industrias com totas las demás que poden interessar al propietari rural.

Per altre part tinguent en compte los pochos recursos de que generalment disposa la clase agricola per comprar fins los llibres mes necessaris, hem cregut convenient donar la

suficient extensió á algunas cosas de que en los tractats estrangers apenas se'n parla com son las obras que tenen per objecte la defensa de las terras de la bora dels rius, l' entarquinament, sanejament y dessalat dels terrenos y molt en especial 'ns hem ocupat dels canals de rego fent aplicació de la manera com se trovan establers en lo Plá d' Urgell, que es la comarca mes important d' Espanya y per lo tan ahont poden oferir mes complicació, motiu per lo cual fins aquelllas personas que han tingut ocasió de llegir las obras especials que s' han publicat sobre la materia hi trobarán, esperam quelcom de novetat. Però la part verdairement difícil y que ha sigut la causa de retardar tant la publicació del nostre llibre es la segona ó sia la primera de que tractem en lo volum que actualment s' está imprimint. Consisteix aqueixa part en un estudi detingut del estat de la població agrícola y del modo com se troban sas vivendas en las diferents regions de la nostra Península y manera de millorar sas malas condicions. Seguint lo plan dels autors estrangers bé haguerm pogut donar altre giro á n' aquest asunto contentantnos ab presentá en aquesta segona part alguns modelos de la casa rústica de diferents categorías, però no es aixó lo que exigeixen las necessitats de la agricultura del nostre país, quals construccions varian molt al passar d' una á altre comarca, be que en totas las trobem ab lo sagell característich de nostre general atrás.

Los que han estudiat á fons l' estat de la nostra població rural no poden menys de reconeixer las moltras trabas que en tots temps s' han oposat á son avens, resultant que per lo menos va en rera de un sigle á la actual civilisació. Los nostres homes d' Estat ho han dit diferentas vegadas en discursos pronunciats en lo parlament, sempre que 'ls ha convingut per sos fins, invocant los interessos de la agricultura quan han volgut escalar lo poder; però de aquí á fer alguna cosa de profit media distancia inmensa. Dol sobre manera lo molt qué 's gasta l' Estat tots los anys, costant al pays sacrificis de consideració lo mantenir son crescut presupost que s' inverteix la mayor part en sostenir una empleomania verament innombrable y crescuts gastos que no produeixen sinó una utilitat insignificant, mentres que no 's fa res per ajudar á sortir á las nostres clases agrícolas del atras en que viuen. Regions completament despobladas, planuras inmensas per las que transita solament

algun remat de bestiar, ayguas perdudas, provincias enteras sens un bon cami, denotan clarament lo nostre atrás. Contrista sobre manera sols lo pensar com viu la nostra població agrícola en la major part de las comarcas, fins d'aquellas que 's mantenen del conreu de las terras situadas en las vegas dels rius, que tenen las cullitas á cubert de las sequias, porque en aquestos casos solen generalment formar part de petitas poblacions casi sempre mal sanas per la falta de espay y malas condiciones de sas viviendas, y pitjors las solen tenir encara quan están situadas en los barris de las grans poblacions.

(Acabaré.)

JOSEPH BAYER Y BOSCH.

CORRESPONDENCIA

Arbós 1 de Octubre de 1890.

Sr. D. FRANCISCO X. TOBELL Y ARGILA.

Barcelona.

Molt amich Director: la clorosis ó grogor dels ceps es una plaga també que cada dia pren mes increment, produhida dita malaltia per molts causes: per massa calor, per massa fret; per cambis ràpits de temperatura; per massa aygua; per abatiment de una forta invasió de mildiu dels anys anteriors; per debilitat, ya de molta herba ó diferentes plantas á la vinya; y per falta de substancias orgánicas y per falta, las mes, de ferro á la terra.

Algunas de aquestas plagas tenen un eficas remey tan segur, que si 'l pagés no las evita es per ignorancia ó per descuyt: la falta de ferro á la terra es la que produheix mes mals resultats que totas las demés causas y com lo remey es tan senzill y económic, crech convenient demostrá per experiencia propia los grans profits que proporciona una dosis de ferro ó sulfat de ferro empleat á la vinya, lo qual si algú 'n duptés, ho puch demostrá en blanch y en negre.

Lo propietari ó rabassaire, com tot cultivador de la vinya, que tingui ceps grochs, pot fer la proba fent un clot tot al voltant del cep, á una distancia de un pam de la soca y á las primeras arrels de fondada, tiranthi 200 grams de sulfat de ferro en grá durant los mesos de Febrer y Mars ó 150 grams ab aygua al Abril y Maig aixó es: 4 ½ kilos per carga

d' aygua y ab cada carga d' aygua n' hi haurá per 30 ceps; que dit sulfat portat á casa per lluny que siga pot costar á 12 céntims lo kilo resultant que cada carga d' aygua pot costá lo preu mes alt 55 céntims; vistas lo económicás que son aquestas probas, vistos los magnífichs resultats que donan, y considerant que no hi haurá cap pagés que hi fassi la contra, espero veure coronats los trevalls que cada hu hi emplehi.

Molt temps fá que tinch intenció de fer una pregunta als meus amichs de agricultura, y may me decideixo, lo qual no entench si es perque es una pregunta esteril ó un disbarat, ó si es que temo no se la escoltará ningú y 's perdrá per aquets mons de Deu; pero aném á veure, hi ha vegadas que un botg tira una pedra al pou que molts sabis no la poden treure.

¿A dintre de una bassa de cals amarada, ó á dintre de un munt de cals ab pols, hi ha vist may ningú cap insecte viu de cap mena?

¿A dintre de disolucions de sulfat de ferro y ácit sulfúrich hi pot viure cap insecte per mes microscòpich que siga? Espero alguna contesta sigui de qui vulgui, que yo 'ls prometo que aquestas preguntas son de trascendental interés; sols espero enterarme molt bé, si es ó no possible que dintre de aquestas materias hi pugui tenir vida algun bitxo. Mentres tan se despedeix per avuy vostre amich.

JOAN MIRAVENT Y COLOMER.

Secció de noticias agricolas.

Industria tapera.—Diu un diari de Gerona:
«Si la reforma aranzelaria dels Estats-Units ha de perjudicar á la industria tapera, ja pot aquesta donar los perjudicis per certs, donchs la comissió mixta aprobá per unanimitat lo projecte de novas tarifas y 'l divendres passat presentá son dictámen á la Cambra manifestant lo desitj de que aquellas se posessin en vigor desde 'l dia 6 d' Octubre próxim y la Cambra dels diputats al dia següent aprobá 'l dictámen per 151 vots contra 79.

Una sola advertencia devém fer, y es que encara que

hem seguit ab gran cuydado las incidencias del assumpto, may hem sabut coneixer en res la protectora acció del govern que s' ha mostrat mut, sort y paralitich.

¡Pobre industria nacional!»

Sultanina.—Deya el *Diario de Cataluña*:

Hem tingut ocasió de menjar rahims *sultanins* ó pansas de Corinto, cullidas en una possessió de un amich nostre, en la montanya del Hospitalet de Llobregat.

Los ceps que fan los dits rahims foren portats de Palestina per un que aná á la primera peregrinació á Terra Santa, y han prosperat, no tan sols en la comarca expressada, sino en la de Vilanova y Geltrú y en la de Sant Sadurní de Noya.

Lo *sultani* es lo rahim mes a proposit pera la taula, puix no te llavors ó granas, y extranyam com lo seu cultiu no se ha propagat mes en nostre pays, en lo qual prospera com qualsevol dels rahims originaris del mateix, y pot competir ab tots en dolsor.»

La redacció de L' ART DEL PAGÉS, deu fer constar que: ab lo nom de *sultanina* ó rahims sense pinyol, se 'n presentaren alguns exemplars en la exposició de rahims celebrada en l' Institut Agrícola catalá de S. Isidro l' any 1871 procedents de San Boy del Llobregat, Tarrassa, Torruella de Mongrí y Mongat.

Vins enguixats.—A pesar de las gestions practicadas per nostre embaixador en París, fins ara res favorable s' ha conseguit en la cuestió dels vins enguixats. En Fransa 's segueixen confiscant nostres vins, ab perjudici de nostre comers d' exportació, que no sembla sino que 's tracta de destruir per medis mes ó menos lligítims.

No tant sols se detenen los vins, puix á la vegada se processa als consignataris. Creyém que 'l gòvern espanyol está en lo cas d' adoptar una actitud enérgica en defensa dels drets de nostres agricultors, puix de res serveix que en los tractats se consignin facilitats comercials, si després aquellas resultan lletra morta, per virtut de interpretacions ó disposicions arbitrarias.

De Cette, punt principal pera la importació dels vins de las comarcas de Llevant, telegrafian ab fetxa del 29 Setembre:

«Insuficients las gestions oficiosas de nostre govern sobre 'ls vins enguixats, puix que la Aduana continúa confiscant dits vins y 'ls tribunals persegueixen als receptors espanyols: una comissió del comers espanyol surt ab direcció á París, pera gestionar de nostre embaixador que entauli reclamacions oficials, únich medi d' obtenir de Fransa una solució satisfactoria, si 'l govern espanyol apòya enérgicament nostra justa reclamació. Aquesta comissió espera que la premsa apoyi y defensi 'ls interessos d' Espanya, gravement compromesos, si no 'ns unim tots pera la comú defensa.—Per la comissió; *Gomez, Solanas, Cauto, Navarro y Corredo.*»

Posteriorment, un telégrama de la premsa associada insertat en los periódichs d' aquesta capital, lo dia 1 d' aquet mes diu lo següent:

«MADRID, 30, á las 8'45 mati.—Lo Govern francés ha acordat admetre 'ls vins espanyols enguixats de la *darrera cullita* fins al primer d' Abril vinent.»

Havém subratllat las paraulas *darrera cullita* porque no sabém si ab aquest nom voldrán referirse á la actual cullita ó á la del any passat. Seria convenientísim aclarir aquest dubte.

Mercats, firas y cullitas.

Conca de Barberá.—Los pobles enclavats en aquesta conca poden contar ab una abundant cullita de vi.

Molt aprop comensarán las operacions del veremar en dits pobles y donada la abundancia de most y 'l satisfactori estat dels rahims, omplirán, á no succehir algun accident imprevist, las esperansas d' aquells viticultors.

La cullita de las patatas en los mateixos pobles, á causa de la pertinás secada d' aquest istiu, es casi nula.

Fransa.—La situació viti-vinicola que en 21 del mes passat se presentaba molt be casi per tot, vuit dias després ha cambiat completament. Del bon temps y magnificas esperansas havém passat á las tempestas, plujs torrencials, inundacions que han posat en perill lo no veremat.

En lo *Beaujolais* y la *Bourgogne*, encare que l' aspecte general es encare bonich, la pluja se n' ha endut una bona part. En lo Mitjdia, es un verdader desastre, com si hi hagués passat un exèrcit de llamps. Després de plujs torrencials, la major part dels rius y rieras s' han sortit de mare destruhint cullitas magnificas. Allí hont la vigilia una bona cullita sols esperaba los veremadors, á l' endemá no s' hi ha trovat mes que un camp ple de pedruscall ó un terreno casi inútil; en molts encontradas hi haurá necessitat de replantar la vinya.

En presencia de tals fets las compras que eran ya considerables, no te res d' estrany que s' hagin paralisat y que 'ls negociants esperin avuy á veure venir. Es casi segur que 'ls preus, ya bastant pujats, sufrirán encara una nova alsa, sobre tot tractantsa de vins fets avans de las inundacions.

Grecia.—Están veremant ab temps dolent de lo qual es casi segur ne sufrirán los vins que 's fabriquin ab rahims cullits ab aquestas condiciones.

Llinás.—S' han venut algunas partidas de verema á Ptas. 4'50 quintá.

Manresa.—Han comensat las operaciones de la verema en nostra comarca, y en general, pot dirse que la cullita si no es abundant, per efecte de lo atropelladas qu' estavan las vinyas pel mildew del any anterior, lo ví resultará de bona calitat. Las monjetas, que constituheixen un dels principals productes del extens regadiu de Manresa, s' han cullit en abundancia; sent llástima que las plujs d' aquestos dias hagin dificultat lo bátrerlas, posantlas ab perill de tacarse.

Reus.—La cullita d' oli en perspectiva será curta en los principals centres de producció, á jutjar per las noticias que diariament se reben.

Sabadell.—Continuan los trevalls de la verema ab gran goig dels vinicultors per la qüantitat y qüalitat dels caldos que resultan. Los que no han abandonat los cuidados de

las vinyas, conrehuantlas com y qñan se deu, se veuhen ben remunerats; los que han abandonat lo conreu y no s' han cuydat d' atacar lo mildiu ab lo sulfat de coure, are se n' arrepenxeixen: veyam si los resultats de la actual verema servirán d' estimul als primers y d' escarment als segons.

Sant Llorens Savall.—Dihuen d' aquest poble que la cullita dels rahims es bona y abundant; á pesar de que las pluhas últimas havian iniciat la podridura d' alguns rahims, aquesta vá deturarse ab las soleyadas que després se succehiren.

Sitjes.—S' están efectuant las operaciones de trafegar lo ví en aquesta comarca.

Per lo que havém tingut ocasió de veurer, resulta en general de bona qñalitat, de bon color y de 13 á 14 graus alcohólicos.

Molts compradors visitan als propietaris oferintlosi de 25 á 27'50 pessetas per carga á raig de cup.

Vich.—Han cessat aquesta setmana las borrascas que l' anterior feyan tant insegur y molest lo temps. Aquest se va presentant segur y seré, y ben apropósit pera que nostres pagesos vajan enlestint la feyna de cullir las patatas y 'l blat-de-moro. La cullita de las primeras promet ésser ben regular, y son preu per ara no es d' escarnir; las espigas del segon, que han quedat un xich migradas en alguns punts de la Plana, per rahó de venir un xich mes tardanas que 'l comú dels anys, temém que no s' haurán pogut assahonar bastantment, y que aixís lo grá no tindrà la seva part de farina prou elaborada.

Vilafranca del Panadés.—S' está acabant lo veremar en nostres vinyats. La cullita en general no passa de mitjana, essent molts los propietaris que 's trovan defraudats en sas esperansas, vist lo poch resultat que 'ls dona.

En quant al ví si bé no será de mala qñalitat, no será tan bó á causa dels últims ayguats. N' obstant y aixó creyém obtindrán bons preus.